

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 69

ЛИПЕНЬ • JULI 2017 • Nr. 13 (2969)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

XI

У 1888 році на березі Дніпра було встановлено пам'ятник святому рівноапостольному князю Володимирі (скульптори В.І. Демут-Малиновський та П.К. Клодт, архітектор К.О. Тон) – один із багатьох монументів, присвячених просвітителю нашої землі

СВЯТИЙ РІВНОАПОСТОЛЬНИЙ КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР

Святий Володимир, великий князь Київський (†1015), ввійшов в історію як Хреститель руських земель. Ця подія докорінно змінила історію Русі-України, заклала підвалини її розвитку як держави просвіченої і зміцненої світлом Христової віри. Разом із християнством, прийнятим у візантійському обряді, Україна здобула міцне моральне осердя, що надалі в непрості часи і лихоліття оберігатиме її народ і в цьому ключову роль відіграватиме Церква, закладена святым Володимиром.

Велич події, здійсненої у 988 році, глибоко закарбувалася у пам'яті українського народу. Образ князя Володимира, визнаного святим і канонізованим, постав у гимнографічних текстах поруч із старозавітними пророками, християнськими святыми та апостолами.

▼ Продовження на 2 стор.

XI

ПОРОШЕНКО В КУЛЬТУРНОМУ ЦЕНТРІ В САНЛІС

Президент Петро Порошенко відвідав містечко Санліс, де поклав квіти до пам'ятника Анни Київської, королеви Франції. Саме в цьому старовинному місті під Парижем мешкала українська княжна, тут заснувала монастир і звідси впливала на політичне та суспільне життя французького королівства. Його візит став вагомим вкладом до поширення свідомості про спадщину Анни Ярославни Королеви Франції.

Після відвідин Колеґії св. Вінкентія, на місці якої стояв заснований Анною монастир, Президент помолився в храмі свв. Бориса і Гліба, познайомився з проектами Культурного центру Анни Ярославни і провів робочу розмову з владикою Борисом та керівниками центру Анною Кантер, Вікторією Делінджер, Стефаном Дуніковським та о. Михайлом Романюком. Він підкреслив символізм постаті королеви Анни для сучасної українсько-європейської тотожності, для українсько-французьких стосунків, а також для великої української громади, яка проживає в Європейському Союзі.

Петро Порошенко задекларував конкретну підтримку Українському

культурному центру Анни Ярославни при храмі свв. Бориса і Гліба, який Єпархія з допомогою жертводавців зі Львова, Києва, Франції та інших країн придбала 2013 року. Під час робочої розмови з владикою Борисом Президент підтвердив свою готовність особисто долучитися фінансово до спорудження частини культурного центру. Він також підтримав ініціативу єпарха щодо стратегічної співпраці державних і дипломатичних установ України з Церквою та українськими громадськими організаціями в Європейській спільноті. Глава держави зацікавився ідеєю Форуму Європейської ідентичності, який Паризька єпархія планує провести

на початку 2019 року у французькій столиці.

«Сьогодні коли є війна у Європі, коли одна європейська країна зазнає зовнішньої агресії, коли терористи завдають болісних ударів у різних європейських країнах, коли після 70 років інтеграції починаються відцентрові процеси в європейському суспільстві, спільна застанова над християнським корінням континенту може бути змістовним та важливим внеском України у майбутнє Європи XXI століття», – підкреслив мету Культурного центру, української церкви в Санліс та інших ініціатив єпархії владика Гудзяк.

Владика Борис представив також Президенту України ідею братства князів-страстотерпців

Бориса і Гліба, українських святих, яке матиме за ціль скріплювати здорову чоловічу тотожність. Це братство, яке ініціюють разом владика Гліб (Лончина) з Лондону та владика Борис, шукатиме відповіді на виклики постмодерної, глобалізованої культури.

Президент України високо оцінив діяльність новоствореного Центру і єпархії. «Я б хотів окремо подякувати моему великому другу Борису Гудзяку за його невтомну працю, бо через його ім'я, його велику діяльність є присутність нашої держави у Франції та інших країнах», – зазначив Петро Порошенко.

З персональної сторінки владика Бориса Гудзяка у Фейсбуці

50 років тому українці на поселеннях заснували Світовий Конгрес Вільних Українців, (з 1993 року – Світовий Конгрес Українців). Це неприбуткова організація, міжнародна координаційна надбудова над українськими громадськими організаціями у діаспорі. **3 Вікіпедії:** СКУ приділяє особливу увагу таким питанням, як: охорона і захист людських і національних прав українців; міжнародне визнання Голодомору 1932–33 років як акту геноциду; демократизація України та її інтеграція до Європейського Союзу; зміцнення України як держави і непорушності її кордонів; спостереження за виборами; сприяння розвитку української мови в Україні та в діаспорі тощо. Від здобуття Україною незалежності в 1991 р. СКУ докладає зусиль до того, щоб вона стала справжнім світовим епіцентром українізації, що є в інтересах як тих українців, які проживають в Україні, так і тих, які мешкають за кордоном.

Про 50-ту річницю заснування СКУ на 7-й сторінці пише її колишній голова АСКОЛЬД ЛОЗИНСЬКИЙ

Святитель Димитрій Ростовський, описуючи життя святого князя Володимира, процес християнізації нашого народу умовно ділить на чотири періоди. Вперше слов'янські племена, що жили на території майбутньої Київської Русі, почули євангельську проповідь від святого апостола Андрія Первозванного ще в I ст. після Р. Х. Святий Андрій пройшов від Криму через усю країну до майбутнього Новгорода, всюди хрестячи наших предків та наставляючи їх у вірі Христовій. На київських пагорбах він провів заснування великого міста, збудованого численними християнськими храмами.

Другий період відноситься до часу правління Візантійського імператора Василя Македонянина (867–886). Константинопольський Патріарх Фотій (857–867; 877–886) прислав на Русь єпископа Михаїла, який став проповідувати слово Боже серед язичників. На їхню вимогу єпископ Михаїл звершив чудо: він звелів розпалити вогонь і поклав на нього Євангеліє, яке при цьому залишилося неушкодженим. Тоді багато людей повірили у Христа.

Третє масове хрещення наших предків мало місце за часів рівноапостольної княгині Ольги, після її хрещення. Свята Ольга збудувала багато християнських храмів. Але хрещення держави в цілому, хрещення всього народу відбулося тільки за святого Володимира, який по праву називається просвітителем Русі, бо він просвітив її світлом Христової віри.

(з повідомлення прес-служби Михайлівського Золотоверхого монастиря)

СВЯТИЙ РІВНОАПОСТОЛЬНИЙ КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Християнська віра була відомою для Володимира змалку, оскільки з малих років він виховувався своєю бабкою – блаженною княгинею Ольгою. Власне те, про що мріяла княгиня Ольга, здійснив її внук, чим поставив українську державу врівні з християнськими народами Сходу та Заходу.

Святого Володимира не випадково порівнюють з апостолом Павлом, який також до чудесної зустрічі з Христом був зовсім іншою людиною – фанатичним фарисеем і переслідувачем християн. Так і Володимир постає у першій половині свого князювання як жорстокий правитель, що зміцнював державу війнами, силою і страхом. Перелом, який відбувся в душі Володимира після прийняття хрещення докорінно змінив його. Зерна віри і благочестя, що прищеплювала своєму внукові княгиня Ольга, зрештою дали добрі сходи, а міцність характеру дозволила прийняти рішення про охрещення цілого народу. Тільки винятково мужня людина могла здійснити такий вчинок, оскільки подолання закоріненого язичництва було не простою справою, що вимагала різних і, ймовірно, іноді жорстоких дій.

Дата прийняття християнської віри не є точно визначеною, але приймається 988 рік. Немає однак визначення місця хрещення – називається або Київ, або Корсунь (Херсонес). Проте, саме Київ став тим місцем, з якого почало поширюватися християн-

ство. В Києві, у Десятинній церкві і був похований князь Володимир. Будівництво цієї церкви Успіння Пресвятої Богородиці було розпочате князем ще в 989 році, одразу після хрещення.

Прийняття християнської віри було подією величезної ваги для Русі-України – проривом у світ духовного оновлення й самодостатності, доступом до християнської культури, письменства, традицій. Святий князь Володимир починає будівництво багатьох храмів, при яких організувалися школи, аби забезпечити молодому поколінню християнське виховання. Християнство відбилося на всьому народному побуті: несло пом'якшення в суспільні відносини, викоринувало багатожонство, змінювало сприйняття ролі жінки, переглядало погляди на рабство. І все це завдяки християнському світогляду, що поширювався серед русичів завдяки мудрому прозрінню князя Володимира.

Святий Володимир розумів, що разом із хрещенням Русь піднялася на вищий культурний щабель, а християнська віра сприятиме об'єднанню держави, зміцнить політичні зв'язки. Тільки після свого хрещення він зміг одружитися з візантійською царівною Анною і ввести Русь-Україну до кола християнських народів. Ймовірно, що одруження з християнською царівною пригадало дитячі роки Володимира, проведені у товаристві княгині Ольги, що також стало поштовхом до переломних змін у житті князя.

Християнський досвід робив з князем дивовижні зміни, він став добрішим, а основну свою діяльність вбачав у благодійності: будував лікарні, притулки для старих і немічних, відпуслав

на волю рабів, звільняв від залежності боржників і невільників, дбав про хворих та бідних. Він став, за словами Київського митрополита Іларіона, «...Одягом для нагих, поживою для голодних, прохолодою для спраглих, помічником для вдовиць, притулком для мандрівників, пристановищем для бездомних, захисником скривджених і збачувачем убогих». Добра слава про святого князя поширювалася серед народу. Наприкінці свого життя він став найшанованішою особою в державі, чію мудрість порівнювали з Соломоною.

Хоча Володимир Великий ще за свого життя мав славу Хрестителя і Просвітителя Русі, довгий час його ім'я не було зачислене до лику святих і він не мав свого празника. Головно через відсутність чудес на його гробі. Ні в одних синодиках домонгольського періоду немає імені Володимира. Проте незнаний автор «Похвали в честь Володимира» з половини XII ст. скаржить на своїх сучасників, що Володимир не тільки не має свого празника, але навіть молитви «не заносяться за нього». Тож празнування в дні смерті Володимира було встановлене після 1240 року. У літургійних піснях на його честь згадуються також два інші наші святі: князі Борис і Гліб.

Прийнявши християнство, святий Володимир докорінно змінив не лише своє життя, але й життя цілої держави. Відкривши світло Христової віри для себе, від поділився ним із своїм народом, вказавши йому шлях до спасіння, просвітив душі і серця всіх прийдешніх поколінь.

RISU

Українці в Німеччині

УКРАЇНСЬКА МОЛИТВА У КЕВЕЛЯРІ

Ось уже 375 років поспіль незліченна кількість людей зі всього світу прямує до м. Кевеляру, як з потребою у молитві до чудотворного образу Пресвятої Богородиці «Consolatrix Afflictorum» (Утішительки страждених), так і з бажанням насолодитися красою просто чудового куточку Нижнього Райну у північно-західній частині Північної Райн-Вестфалії.

В основному паломницькі літургії відбуваються на площі перед каплицею та в Базиліці Св. Марії в Кевелярі, збудованій у 1858–1864 роках, та проголошеній у 1923 році папською базилікою. Неоготична Базиліка оздоблена одним із найяскравіших церковних інтер'єрів. Центральними темами її дизайну є постать Марії у біблійних та церковних оповідях. «Відповідно до запланованого архітектурного рішення, усі склепіння, колони, надвіконня, підвіконня, стяжки, капіталі, скоції та плінти Базиліки покриті декора-

тивним живописом із найвищою художньою та ремісничою майстерністю. Окремі образи ведуть до кульмінаційного моменту – коронації Діви, зображеної у апсиді» (<http://www.wallfahrt-kevelaer.de/kirchen/basilika/>).

У Базиліці Св. Марії сьогодні звучить один з найбільших органів Європи, який налічує 128 працюючих регістрів!

Традиційно у другу неділю після Зіслання Св. Духа у Базиліці Св. Марії служиться Візантійська Архиєрейська Літургія в українському обряді, яку

уже понад 15 років очолює Апостольський Екзарх для українських католиків візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії Єпископ Петро Крик. Літургія служиться українською мовою, проповідь виголошується як українською, так і німецькою мовами. Літургію супроводжує чоловічий Хор ім. св. Теодозія (м. Кевеляр).

Історія Візантійської Літургії в Кевелярі є особливо цікавою. У 1976 році глава паломництва м. Кевеляру, о. Річард Шульге Штааде, звернувся до Товариства Чоловічої Хорової Капели м. Кевеляру

із проханням супроводити Літургію українським церковним співом. «Українські нотні тексти ми отримали від сестер з монастиря поблизу Крефельд-Траар. Дуже важкою була для нас вимова. І те, що член нашого хору Грегор Коваль є вихідцем з України, було просто щасливим випадком. Він зміг допомогти нам з фонетичним опрацюванням тексту. В 1977 році співалася вже частина Літургії у Кевелярі під диригуванням тодішнього диригента – директора хору Ганса Гомбергена за участю Апостольського Екзарха з Мюнхена Єпископа Платона Корниляка», – зазначається на офіційній сторінці Товариства Чоловічої Хорової Капели м. Кевеляру.

Один день у році Базиліка Святої Марії у м. Кевелярі вітає українців з Німеччини, Голандії, Бельгії, Франції та інших куточків світу на щорічній Візантійській Архиєрейській Літургії в українському обряді. У цей день особливо приемним є те, як м. Кевеляр зустрічає гостей синьо-жовтими стягами (герб м. Кевеляру розташований на синьо-жовтому (золотому) щиті).

Уляна Деркач, «ХГ»

400 РОКІВ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ

ШЛЯХ ДО СВЯТОСТІ БЛАЖЕННОГО ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА

Святий Йосафат зізнався своєму другові отцю Геннадію Хмельницькому, що одного разу, будучи ще малим хлопцем, зайшов з мамою до церкви святої Параскевії у рідному місті Володимирі на Волині. І коли мама пояснювала йому, що на хресті Ісус Христос, Син Божий, який спасіння нашого ради дав себе розпі'ясти, він відчув, як божественна іскра Божої благодаті глибоко запала в його серце. Відтоді розпочався його шлях до святості – він постійно бажав бути близько Ісуса.

Згодом Іван – таке було його хресне ім'я – переїхав, виконуючи волю батька, до Вільна (Вільнюса) вчитися на купця. По кількох роках він вступив там до зо-всім занепалого на той час монастиря Пресвятої Тройці (1604 р.) і при постригу в ченці отримав ім'я Йосафат. Своім побожним життям він притягнув до монастиря нові покликання, між якими був римський богослов Іван Велямин Рутський, який, ставши ченцем, отримав ім'я Йосиф і невдовзі був рукоположений на священника. Від 1607 року вони разом (Кунцевич і Рутський) взялися за виховання нового покоління монахів. У 1617 році, коли було вже п'ять відновлених монастирів і майже 80 ченців, Йосиф Рутський, вже як Київський митрополит – від 1613 року, – скликав до своєї резиденції у селі Новгородовичі Генеральну капітулу цих монастирів. Присутні на ній єпископи і ченці заснували Чин, який існує донині і офіційно називається «Василіанський Чин Святого Йосафата», тому цього року він святкує 400-річчя свого існування.

Під час василіанської капітули (1617 р.) митрополит Йосиф вручив Йосафатові, тоді вже Віленському архимандритові, грамоту-призначення на єпископа-помічника для розлогої Полоцької єпархії, а наступного року, після смерті архієпископа Гедеона, він став Полоцьким архієпископом. Йосафат розгорнув жваву душпастирську та екуменічну діяльність до тієї міри, що противники з'єднання з Римом, яке було проголошене в Бересті 1596 року, вирішили його вбити. Ця кривава трагедія завершилась у м. Вітебську 12 листопада 1623 року, коли архієпископ Йосафат приготувався до служіння Божественної Літургії. Після закінчення Утрені йому бойовою сокирою розсікли голову, а потім мертвого витягнули на подвір'я, де ще довго над його тілом юрба знущала. Убивці, щоб уникнути покарання від цивільної влади, затопили тіло владики в дуже глибокому місці ріки Двіни. Але все одно тіло було віднайдене. Урочистий похорон архієпископа-мученика відбувся щойно 28 січня 1625 р. в м. Полоцьку.

Відтоді почали діятися чудесні оздоровлення і переміни у свідомості тих, які кричали «Убий душехвата!». Між іншим, дивним було навернення тих, які не прийняли унії з Римом, між ними Йосафатового суперника, полоцького архієпископа, Мелетія Смотрицького. Невдовзі після цих подій, у 1627 році, він склав католицьку ісповідь віри. Про нього митрополит Рутський писав до Риму 10 липня 1627 року:

«Я нікому іншому не приписую цього навернення, як тільки крові слуги Божого Йосафата, і, разом із голо-сом народу, приписую його смерть єпископові Мелетієві, як головній причині».

Як тільки папа Урбан VIII дізнався про мученицьку смерть Йосафата, негайно наказав розпочати беатифікаційний процес. Після довгого вивчення справи цей же папа 16 травня 1643 року проголосив Йосафата Блаженним і дозволив правити службу на його честь у Київській митрополії та всім ченцям Чину святого Василя, де б вони не жили.

Култ Блаженного досить швидко поширювався, але вже в 1705 р., коли московське військо вступило на білоруські землі, його мощі довелося таємно вивезти з Полоцька. Нова влада почала нищити все те, що мало зв'язок з Йосафатом і його шануванням. Досить відомою є подія, коли цар Пйотр I зайшов п'яний до катедрального собору св. Софії в Полоцьку і дуже його розлютила ікона Йосафата. Тоді він почав шукати за його мощами, а як дізнався, що їх вивезено, оскаженів. Відчинивши кивот, розкинув Найсвятіші Тайни і проколов мечем о. Теофана Кобильчинського, який кинувся їх збирати. Трьох інших василіан цар наказав мучити всю ніч, бо хотів довідатися, де мощі Йосафата. Коли нічого не довідався, наказав їх повісити, а тіла спалити, щоб вірні їх не шанували як мучеників.

Вшанування Йосафата ще більше поглибилося після Замойського собору (1720 р.), який постановив його вшановувати 16 вересня (27 – за новим стилем), а в 1737 р. вийшла в Почаєві перша служба Блаженному Йосафатові для церковного вжитку в «річній Мінеї». Однак цей култ Блаженного тривав недовго, бо від першого поділу Польщі в 1772 р. Росія почала помалу ліквідувати Унійну церкву, а Австрія, внаслідок йосифінських реформ, зменшила кількість обов'язкових церковних свят, скасувавши також свято Блаженного Йосафата.

▼ Продовження на 4 стор.

ЗМЕНШУЄТЬСЯ КІЛЬКІСТЬ ПОКЛИКАНЬ

Як свідчать дані Центрального статистичного бюро Ватикану, у світі продовжується зниження кількості покликаних до священства. Ця тенденція спостерігається протягом останніх років. Брак священників, які обслуговують 1,28 млрд. католиків у світі, серйозно шкодить релігійному життю католиків, які опиняються у ситуації, коли їм нема кому уділяти Таїнства та служити Службу Божу. Статистика також демонструє, що у більшості країн Заходу на 2015 р. кількість померлих священників значно перевищувала кількість нововисвячених. Окрім цього, статистика вказує і на зменшення кількості церковних шлюбів за останні 5 років. Статистичні дані свідчать, що в часі понтифікату Івана Павла II відбувся різкий стрибок кількості покликаних – на початку понтифікату, у 1978 р., кількість семінаристів становила 63882, а на момент його смерті у 2005 р. ця кількість зросла до 114439. Час короткого понтифікату Бенедикта XVI був періодом, коли кількість семінаристів більш-менш трималася на позначці більше 120 тис. кандидатів до священства. З початком нового понтифікату співпало падіння кількості священничих покликаних: до 118251 у 2013 р. та до 116843 у 2015 р. Брак священників змушує католицьких єпископів закривати парафії. Проте, такий стан речей не є повсюдним. Так, наприклад, африканський континент може похвалитися стабільною кількістю священничих кандидатів. Також і на Заході стан речей відрізняється від єпархії до єпархії. («Католицький Оглядач»)

ПАТРІАРХ СВЯТОСЛАВ В АРІЗОНІ

Блаженніший Святослав відвідав з душпастирським візитом невелику за чисельністю парафію Святого Михаїла в місті Тусон у Південній Арізоні, що практично на кордоні з Мексикою. Як відзначили вірні, для них це був справді історичний день, оскільки досі тут ще ніколи не бував жоден Глава УГКЦ. Ця парафія є найбільш віддалена в Чиказькій єпархії – понад 2800 кілометрів від Чикаго. Спільно з патріархом Святославом прийшли помолитися вірні з Тусона, Фенікса та ще кількох міст Каліфорнії. Помолитися прийшли і римо-католики, «Лицарі Колумба» та представники Рутенської Греко-Католицької Церкви. На Богослужінні також були присутні представники трьох Православних Церков: Грецької, Антіохійської та Православної Церкви Америки, що свідчить про добрі стосунки між УГКЦ та православними конфесіями в Південній Арізоні. (Ді УГКЦ)

ЗЛОЧИНИ НА МАЙДАНІ

Генеральний прокурор України Юрій Луценко прогнозує, що слідство щодо розстрілів на Майдані буде завершено до кінця цього року. «Найтрагічніші сторінки – 18, 19, 20, 21-го – зараз знаходять свою юридичну оцінку в доопрацьованій підозрі. Це вже зроблено. Наступні кроки – у закінченнях експертиз і пред'явленні обвинувального акту.» Зазначається, що у лютому 2016 року суд об'єднав кримінальні провадження щодо колишніх працівників спецпідрозділу «Беркут» Олександра Маринченка, Сергія Тамтури та Олега Янішевського, обвинувачуваних у розстрілі 48 активістів Євромайдану, з провадженням щодо Сергія Зінченка і Павла Аброськіна, яких обвинувачують в убивстві 39 майданівців 20 лютого 2014 року на вулиці Інститутській. У травні 2016 року Святошинський суд розпочав розгляд по суті справи проти п'яти колишніх беркутівців. Їм інкримінують перевищення службових повноважень, незаконне поводження зі зброєю, умисне вбивство та заподіяння тілесних ушкоджень активістам Майдану. Усього вдалось ідентифікувати 25 правоохоронців, які стріляли на Інститутській. 20 із них зараз у розшуку. За даними Генпрокуратури, всього під час Євромайдану потерпіли 2,5 тисячі людей, 104 з них загинули. Згодом загиблих учасників акції протесту почали називати Небесною Сотнею. Від 18 лютого по 2 березня 2014 року під час виконання службових обов'язків у центрі Києва загинули також 17 силовиків. (УНІАН)

ШЛЯХ ДО СВЯТОСТІ БЛАЖЕННОГО ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА

▼ Продовження. Початок на 3 стор.

Вселенська прослава Блаженного Йосафата – 29 червня 1867 р.

Після 218 років від проголошення Йосафата Блаженним ієромонах Теодор Тоскані, з василіянського монастиря у м. Гроттаферрата біля Риму, зацікавився у 1861 році питанням, чому його досі не проголосили святым. Він порушив це питання у Конгрегації Обрядів, яка тоді такими справами займалася, наголошуючи на тому, що всі документи готові та що папа Урбан VIII, проголошуючи в 1643 році Йосафата Блаженним, зазначив, що канонізацію мож-

на розпочати будь-коли. У 1863 р., після польського Січневого повстання, цією справою починають цікавитися польські емігранти в західній Європі, щоб через проголошення Йосафата святым звернути увагу на важкі обставини московської окупації Польщі. Негайно почувся спротив, нібито Рим ставиться вороже до Росії і до православ'я, бо сприяє польським повстанцям. Тоді папа Пій IX взяв все у свої руки, призначив Вікарія Риму кардинала Костянтина Патріці відповідальним за цю справу, а йому на допомогу призначив постуляторами Миколу Контієрі, гроттаферратського ігумена, і Михайла Домбровського, колишнього протоігумена василіянської Холмської провінції, який після її скасування владою царської Росії жив у Римі.

Коли 8 січня 1865 р. Конгрегація Обрядів вирішила, що можна приступити до проголошення Йосафата Кунцевича святым, російська пропаганда пустила в обіг давнє звинувачення Йосафата у т.зв. його «жорстокості». Ця атака преси викликала тривогу в Римі і справу знову відклали. За той час василіяннин Микола Контієрі, венедектинєць Альфонс Гепен та єзуїт Іван Мартинов довели безпідставність та фальшивість цих звинувачень, публікуючи свої статті у паризькому журналі «Ле Монд». Щойно тоді справа просунулась уперед і 2-го травня 1865 р. папа Пій IX, який прибув до Грецької колегії з нагоди празника св. Атанасія, доручив прочитати тут після Божественної Літургії відповідний декрет і виголосив проповідь, згадуючи особу і подвиг Блаженного Йосафата.

Зараз же після цього почалося приготування до канонізації. Покликано на третю постулятора єпископа Йосифа Сембратовича, пізнішого Львівського митрополита (1870–1882), який жив на той час у Римі; почали виготовляти до цього торжества ікони Йосафата; з Польщі отримано частину мощей Блаженного, а василіяннин Микола Контієрі, на молитві і пості, за сім місяців часу написав його життєпис італійською мовою під заголовком: «Vita di S. Giosafat, arcivescovo e martire ruteno dell'Ordine di S. Basilio il Grande, scritta da D. Nicola Contieri, monaco dello stesso Ordine».

Коли все було готове, 29 червня 1867 р., у празник святих Апостолів Петра і Павла з нагоди 1800-ліття їхнього мучеництва, за участю 500 єпископів і незлі-

чених вірних, папа Пій IX перше проголосив Блаженного Йосафата Святим Вселенської Церкви разом з 24 іншими, а потім відслужив Літургію. Урочисту грамоту канонізації під заголовком «Блискуче світило Східної Церкви» 6 липня цього ж року підписали всі кардинали.

Проголошення Йосафата Святим розширило його культ на всю Католицьку Церкву, і сьогодні його вшановують різні народи. Він є не тільки українським, польським чи білоруським святым, але вселенським, і день його мученицької смерті 12 листопада (за юліанським – 25) є днем його вшанування.

**Ієромонах Порфирій
Підручний, ЧСВВ,
з інтернетсторінки
Василіянського Чину
Святого Йосафата**

XVI

«КИПІННЯ СВІТУ»

На вулиці Нови Свят є місце, куди я ходжу щоразу, коли приїжджаю до Варшави. Це «Wrzenie świata» («Кипіння світу»). Так називається книгарня з документальною літературою, поєднана з кав'ярнею. «Wrzenie świata» – секція Інституту репортажу, який заснували відомі польські репортери Маріуш Цигел, Войцех Тохман і Павел Гожлінський.

Цього разу я знайшов тут книжку, що стала інтелектуальною подією мого тижневого візиту до Варшави. «Bieżeństwo 1915 – niezłani uchodźcy» («Біженство 1915 року – невідомі втікачі») Анети Примаки-Онішк. Книжка змістовна й одна з найважливіших, які я прочитав. Авторка – не тільки відома журналістка, репортерка, оповідачка, а й – і це, мабуть, головне – героїня цього репортажу. Вона на низує історії своїх найближчих родичів (прабабусі, дідів, бабусь), а водночас ще й десятків, сотень, тисяч інших людей. Ці історії розповідають або вони самі, або хтось інший замість них. Разки коралів, створені з тих розповідей, могли б, напевне, покрити відстань від західних кордонів імперії Романових до її східного краю десь за Владивостоком та ще й повернутися назад.

Спекотне літо 1915 року. Росія веде на заході війну з Німецькою імперією. Спершу успішно провадить наступ, але програна битва під Танненбергом і бої коло Мазурських озер призводять до поразки Росії. Починається невпинний відступ. Росіяни застосовують відому

ще з наполеонівських війн тактику випаленої землі. Російські армії, відступаючи, починають евакуацію в небаченому масштабі. Спершу виїжджають царські урядовці з родинами, вчителі, православні ієрархи. Евакуюють фабрики й робітників, потрібних для їх відбудови десь далеко в Росії. На схід їдуть залізничники та рухомий склад, банки, архіви, школи і все, що можна вивезти. Зрештою, генерали змушують жителів західних територій, здебільшого православних, хоча не тільки їх, покидати свої домівки та їхати на схід. Покинуті господарства підпалюють, так само як зібраний і навіть незібраний урожай. Армія реквізує в селян худобу, якщо вони не здатні забрати її з собою. Ніщо не може потрапити в руки ворога, він має прийти на безлюдну територію без зерна й худоби, на випалену землю.

Виїжджають цілі села, лишаючи позаду попереднє життя, тепер це вже не селяни, а біженці. І вони будуть біженцями до кінця свого життя, як і їхні нащадки. «Іх розвезли по всій Росії. Коли в селах десь у Сибіру чи над Доном

«1914–1915. Під чужим небом». Графіка Олени Кульчицької

вони насилу будували нове життя, вибухнула революція, руйнуючи решту стовпів "споконвічного порядку": царську владу та релігію. Біженці знову рушають у путь, тепер у зворотному напрямку, до відродженої польської держави. Повернення призводить до чергового "кінця світу", – пише Малгожата Шейнерт з видавництва «Чарне».

З території Польщі виїхало понад 2 млн осіб. До 1924 року, коли закінчилася робота репатріаційної комісії, створеної на основі Ризького договору, укладеного між Польщею і советською Росією 1920 року, повернулося 1,1 млн осіб, із них 65% білорусів та українців,

27% поляків і 7% євреїв. Ця статистика не охоплює тих, хто перетнув кордон нелегально. Ніхто не порохував померлих у дорозі.

«Повертаючись через п'ять, шість або сім років, люди заставали пустки, шляхи позаростали березовим молодняком. На місці хат згарища. Якщо вцілів якийсь будинок, вікна й двері повіривали, все, що могло комусь придатися, розікрали. Колишні садиби позаростали чагарниками, люди шукають криниці, які, хоч і завалені, допомагають зорієнтуватися в давній топографії.

...Почалася відбудова нового життя. Здавалося, що вже має бути простіше. Що йде до нормальності.

Проте біженцям, які поверталися, важко було призвичаїтися до життя на своїй землі: і зрілим людям, які пам'ятали світ до 1915 року, і молодим, сформованим перебуванням у Росії. То вже не традиційні довоєнні селяни. Однак і замість «рідного краю» біженці тепер уже в Польщі. Країна, якої не знають, яку творять після 123 років чужоземного панування. Проте від початку відомо, – православні білоруські та українські селяни відчують це дуже скоро, – що їхнє повернення з біженства пов'язане з проблемами» (Анета Примаки-Онішк).

То був початок кінця нашої присутності на наших західних землях. П світова війна, обмін населення з ССРСР, зрештою операція «Вісла» доповнили історію біженців. Сьогодні на давніх цвинтарях Холмщини на нагробках наступних поколінь на зміну «руським» іменам прийшли інші, що не лишають сумніву в польськості людей, яким належали: Раймунд, Зигмунт, Тереза, Ядвіґа. Зосталися тільки прізвища на -ук. І повна відсутність пам'яті, і про біженство теж.

P.S. Мама моєї мами Марія мала 14 років, коли з батьком-матір'ю і трьома братами та сестрами вирушила з рідних Седлиськ коло Замостя на невідомий їм схід. У дорозі померли від тифу її наймолодший п'ятирічний брат та мої прапрадід і прабабуся. До Замостя повернулися 1920 року. Я й досі пам'ятаю розповіді бабусі про стрільчасті мінарети казанських мечетей.

Юрій Онух, «Тиждень.UA»

ХТ

СКІЛЬКИ УКРАЇНЦІВ РЕПРЕСУВАЛИ СОВЕТИ?

(Розмова з директором архіву СБУ Андрієм Когутом)

► **Анастасія Багаліка:** Як в репресивну машину Радянського Союзу затягнуло звичайних українців – тих, які не були причетні до рухів опору, не писали протестної літератури, не були частиною технічної або культурної інтелігенції. Чи правда те, що в історії кожної родини сучасних українців є хтось, кого колись було репресовано?

Андрій Когут: Коли говориш з людьми, і мова заходить про архів, то вони починають згадувати, що в їх родині теж когось арештували, заслали, виселили. Я можу згадати тільки один випадок, коли людина сказала: «В мене навпаки – нікого не виселили. Всі родичі були бідні, вони підтримали більшовиків. Тому нікого». Це тільки один випадок, коли знайома людина сказала, що ні, нікого. А так, на жаль, можна сказати, що часто цей досвід залишається невідомим, прихованим.

Якщо говорити про те, чому в кожній родині є хтось, хто постраждав від репресій, однією з таких простих відповідей буде те, що всі репресії, особливо коли ми говоримо про Великий терор, проводилися на плановій основі. Були квоти на кількість тих, кого мали заарештувати за різними операціями. За «куркульською» – стільки-то, за «польською» – стільки-то, за «німецькою» – стільки-то. Деколи на території якоїсь області не було людей, які підпадали під цю квоту. Наприклад, не було поляків. Тоді намагалися брати тих, хто хоч якось був пов'язаний з поляками. Є така інформа-

ція, що НКВ-дисти та чекісти між собою обмінювалися тими людьми, які підпадали під квоти. Настав момент, коли репресії настільки ввійшли в коло, яке породжувало саме себе, що фактично зупинитися було неможливо. Ця машина запустилася і почала працювати до початку II світової війни. Вона продовжила працювати по накатаній. Як говорив Сталін: «Был бы человек, а статья найдется».

► **Андрій Куликов:** Ви згадали Великий терор. Думаю, багато людей не дуже знаються на етапах терору в Радянському Союзі. Поясніть, коли і чому виник Великий терор.

Андрій Когут: Виділяють 1937–1938 роки. Фактично він почався у 1934–1935 роках. Після вбивства Кірова, коли Сталін використав це вбивство для того, щоб почати чистку – спочатку в партії, а пізніше почали операції проти різних контрреволюційних груп. 1937–1938 роки виділено і названо Великим терором через величезну різницю у кількості тих, хто потрапив під репресії. Якщо з 1936 до 1937 року розстріляних на території всього Радянського Союзу було більше 1000, то вже у 1937 році таких було понад 300 000. Цей неймовірний скачок від 1000 до 300 000 і є причиною того, чому історики почали використовувати термін Великий терор.

Якщо ми говоримо про цей період, дуже цікаво читати документи таких щирих комуністів, які спочатку допомагали встановлювати тут комуністичну владу, а потім самі потрапили в оці жорна. Один з таких збережених документів – щоденник одного комуніста, якого засудили під час Великого терору. Його засудили за те, що він у своєму щоденнику описував Голодомор. Тобто він описував у щоденнику

свої перші сумніви у комуністичній владі, у більшовиках, у партії. Ці перші сумніви зародилися у нього саме під час Голодомору. Пізніше, коли його заарештували і вилучили щоденник, він пішов по статті, яка передбачала, що він проводить контрреволюційну агітацію.

Якщо говорити про те, чи люди знали і усвідомлювали, це можна порівняти з Росією. В принципі, доступ до інформації є. Зараз навіть більше, ніж тоді. Але машина пропаганди повністю промиває мізки і створює паралельну реальність. Тоді – це країна оточена ворогами, де шпигуни і шкідники всередині країни заважають будувати комунізм. Зараз – це Росія в кільці ворогів. Тут можна навести дуже сумні паралелі. Але на відміну від сучасної Росії, тоді репресивний апарат був набагато потужнішим.

Я думаю, з одного боку, це машина пропаганди, яка створює якусь іншу реальність, коли людина начебто бачить, що відбувається, але для неї все вибудовано по-іншому. І тут велику роль відігравало радіо, кіно, те, що багато людей навчилися читати і писати. Пропаганда сильно впливала на людей і в Україні, і на території всього Радянського Союзу.

А з іншого боку, це, звичайно, страх. Цей страх був. Після 30-х років люди були готові використовувати репресивні органи, щоб отримати щось для себе. Наприклад, здати сусіда, щоб отримати більшу квартиру. Разом з тим, вони розуміли, що коли їх заарештують, то краще здати всіх, аби тільки вижити. Цей страх залишився. Коли ми питаємо, чи в кожній родині є хтось, хто був репресований, то треба розуміти, що, можливо, люди просто про це не знають.

► **Анастасія Багаліка:** Не знають, бо старші не гово-

рили або свідомо брехали. Чому це було так?

Андрій Когут: Коли люди розказували про це комусь поза колом домашнього спілкування, то була небезпека, що хтось донесе. Людина могла отримати другий або третій термін. Цей страх був, і, на жаль, він був небезпідставним. Чому про це не розповідали дітям? Як на мене, через страх того, що дитина може про це десь випадково розказати.

З іншої сторони, у всіх анкетах, які заповнювали під час вступу в комсомол або в партію, писалося, чи родина перебувала на окупованій території, чи в родині був хтось арештований або висланий. Тобто цей шлейф того, що в родині був хтось неблагонадійний, тягнувся за людиною постійно. Принцип про те, що діти відповідають за батьків, насправді мав значення. Це призводило до того, що люди боялися говорити. Вони думали: «А раптом щось зміниться?». Те, що в конкретний момент не було масових репресій, не означало, що система не могла їх провести. Могла. Фактично до розпаду Радянського Союзу вся машина працювала так, що за бажання її можна було використати.

► **Анастасія Багаліка:** Скільки майна або яких родичів треба було мати, щоб за тобою почали стежити або тобі дали якусь статтю?

Андрій Когут: Якщо ми говоримо про початок 30-х років, то якщо ви хоч щось тоді мали, вас вже могли розкуркулити. Якщо ви не хотіли вступати в колгосп, вас вже могли розкуркулити. Якщо ви нічого не мали, але були незгодні з лінією партії, ви теж могли піти по «куркульській операції». Це була система, в якій від тебе нічого не залежало. Якщо ти не був поляком, це не означало,

що завтра тебе не можуть забрати по «польській операції». Українця, чеха, словака, білоруса могли забрати по «польській операції», тому що він – не росіянин і його можна ближче підписати до поляків. Просто треба було виконати квоту.

► **Андрій Куликов:** Коли головними ворогами радянської влади були українці?

Андрій Когут: Майже завжди. На відміну від поляків чи німців, де були спеціальні накази, по українцям такого наказу не було. Але була «куркульська операція». «Куркульська операція» – це і є та операція, яка практично цілком і повністю була зосереджена на українцях. Під цю операцію підпадали також Кубань і Дон. Репресії на території України як почалися з приходом більшовицької влади, так і не зупинилися. Мінялася тільки їхня форма. Тут я би скоріше говорив про те, що зараз перед нами стоїть відповідальність відкрити, перерахувати імена всіх тих, кого було репресовано. Потрібно спробувати встановити, хто постраждав і скільки було постраждалих. Тому що це те, чого ми зараз точно не знаємо – скільки ж було жертв цих репресій?

► **Анастасія Багаліка:** Я знаю, що є багато приблизних підрахунків.

Андрій Когут: Ми якось спробували співставити наслідки більшовизму для України. Виявилось, що це дуже складно зробити. Загального підрахунку за єдиною методологією не проводилося. А кожен дослідник бачить проблему по-своєму. 21 травня ми згадуємо трагедію в Биківні. За оцінками істориків, тільки в цьому лісі поховано близько 100 000 людей. Встановлено імена лише 15 000 – 20 000 з них. Виходить, що у нас ¼ невстановлених імен.

Ярослава Вольвач,
«Громадське Радіо»

Думи мої...

Я виграла десь два десятка парі по безвізу в людей, що не вірили. Серед сумніваючих були й дуже близькі друзі, як це не дивно, й політики, з якими ми маємо різні ідеологічні погляди. Але зараз час не святкувати, а, навпаки, не розслаблятися. Ключові пріоритети, над чим ми зосередимося і за що будемо жорстко боротися і битися: це повна імплементація

Угоди про асоціацію, включно з адаптацією законодавства і впровадження стандартів НАТО в оборонному і безпековому секторі, в сфері захисту прав людини і екології. Це дуже марудна робота, вона не є цікавою для ЗМІ, на цьому не зробиш скандалів чи піару, але саме це і є ті маркери, які реально дозволять нам стати членами НАТО і ЄС. Причому НАТО є пріоритетом. Маленький нюанс: всі країни останньої хвилі розширення ЄС зі Східної Європи, спочатку доєдналися до НАТО. І я не думаю, що це співпадіння.

Членство – це мета. Але так само, як і з безвізом, це не мрія про бюджечку з кайомочкою, на якому принесуть біопаспорт. Це план змін країни. Цілком реальний. І він так само слугуватиме серйозним аргументом і фактором для реінтеграції Криму і Донбасу. Бо там вже виростало молоде покоління, яке точно в ці дні ностальгує за свободою, і знає, що європейська Україна краще «страши рабов». Ми сумуємо за тобою, Крим, і ми думаємо про тебе, Донбас. Ми за вас боротимемося. А ви допоможіть нам в цьому, там – вашою позицією, що ви частина України.

Таким я бачу свій особистий громадянський і політичний шлях на найближчі роки. І в мене є величезна мотивація: хочу жити в європейській Україні, рівній партнерці в НАТО і ЄС.

Ірина Герашченко,
заступник голови Верховної Ради України,
текст з Фейсбуку

МОЯ TERRA INCOGNITA

Так-от, ця книга про те, що ми всі божевільні. Божевільні, що ходять і постійно розмовляють самі зі собою. Просто більшості з нас це поки що вдається робити непомітно для інших, як, зрештою, і для самих себе. Уривки вчорашніх розмов, список аргументів, чому я права, а він козел, флешбеки еротичних прелюдій, мрії про нові джинси – кожен з нас міг би стати Джеймсом Джойсом і написати свого товстезного «Улісса». І то була б найнудніша книжка на світі, оскільки більшість того, що ми думаємо, – шлак, відходи і непотріб. Наша голова – як захаращені балкони квартир, де мешкають алкаші. Як застояна вода у брудному озері з мертвою рибою.

І поки мій розум бездумно тиняється між спогадами та мріями, я пропускаю все те, що відбувається просто зараз. І навіть якщо зауважую щось із довоколишнього світу, то ці картини втискаються у мій мозок, як пасажир у переповнену маршрутку. Коли я вперше помітила розквітлу магнолію, то завмерла. Але це тривало від сили декілька секунд, перш ніж мене знову зніс бурхливий потік думок. Вдруге наш з магнолією інтимний контакт тривав ще менше. І так я пропускаю весну, літо, осінь, зиму... Пропускаю каву, прогулянку, поцілунки. І навіть молитву – розум, як паралельна звукова доріжка, продовжує одержимо розмовляти сам зі собою, незважаючи на присутність сакральних слів.

Зазвичай мої думки – як заїжджена вінілова платівка, що повторює одну і ту ж поламану мелодію з того місця, де зіскакує голка (у кожного з нас – своя добірка улюблених вінілів). Іноді мої думки схожі на скажених псів, що атакують зсередини і рвуть там усе на шматки, залишаючи мене стікати слізьми на подушку. Але найчастіше вони наче липка тягуча жуйка, яка давно втратила початковий малиновий смак, а ти жуєш, жуєш і ніяк не можеш виплюнути.

Ми думаємо одне і те саме, сваримось про одне і те ж. І ці затерті мислеформи роблять нас параноїками, маніяками, іпохондриками, істериками, задротами, занудами. З віком наші діагнози стають все помітнішими, як і наші зморшки.

Коли намагаюся не думати, то думаю про те, чи я думаю. А отже продовжую думати. І коли все-таки не думаю, то відчуття – наче всім тілом підпираю двері, стримуючи навалу, що хоче знести двері з петель. Як заткнути рота базарній бабі, що сидить у мене в голові, і вирубати цей старий грамофон? Де кнопка «стоп»?

Деколи вдається. Наприклад, у Карпатах на вершині гори, коли фізична краса й фізичне виснаження об'єднуються і голка остаточно зіскакує з вінілу. Тиша (не так зовнішня, як внутрішня) стає не так фоном, як головною дійовою особою. Думаю, саме за цією внутрішньою тишею ми і мандруємо у гори, навіть якщо цього не усвідомлюємо. Тому природа для мене, як колись давно для язичників, – постійно діючий храм, де тисячоліттями правиться одна і та ж літургія Тиші.

Стан крайньої втоми, смертельної небезпеки, виснажливого посту – це ті випадки, коли людина вдається хоч на коротко вирватися з тюрми своєї голови. Але коли все минає, внутрішня окупація думками відновлюється тут же.

«Думи мої, думи мої, лихо мені з вами»... Ситуація набагато драматичніша, ніж може видатись на початку – ми беззастережно віримо всьому, що говорить нам власний розум (так, як більшість вірить усьому, що показує телевизор чи пишуть у газетах), і відтак думки формують нашу ідентичність. Ми взагалі вважаємо, що наші думки – це і є ми. Я є те, що про себе думаю. А думаю я про себе погано або дуже погано. Голос у моїй голові брутальний і безцеремонний. Втім, якщо навіть він працює у режимі солодкої похвали, як люстерко у казці про Білосніжку, то це нічого по суті не міняє. Бо немає жодного значення, вважаємо ми себе хорошими чи поганими, – ми не є ні тими, ні іншими. Тільки що тоді ми справжні?

Ейнштейн стверджував, що для фізика важливіше вміти не думати, ніж думати. І ця книга, власне, про це – про важливість вміння не думати. Бо тільки там, за межею слів, існує все те, чого ми прагнемо: натхнення, творчість, «нестерпна легкість буття», таблиця Менделєєва, духовні інсайти, точні рими, новаторські прориви... і головне – справжня любов, якої всі так шукають, але ніяк не знайдуть.

Любов як спосіб життя. «Зроблено з любов'ю» (тобто не халтурно, з усвідомленням процесу) – цей рекламний слоган я б хотіла причепити до свого життя як бірочку. Бо поки що проживаю його неякісно, поспіхом, «на чернетку». Так ніби хронічно перебуваю у залі очікувань для транзитних пасажирів і все ніяк не долечу додому. Кожне наступне завдання – випробування, яке треба відмучити, а не цікава пригода, якою можна насолоджуватися. Я майже відсутня в процесі і націлена лиш на результат.

Добрі майстри – столяри, музиканти, танцюристи, сантехніки – це завжди ті, хто вміють бути присутніми у тому, що роблять (а не у голові). Вони виконують свою роботу поважно, без поспіху. «Зроблено з любов'ю» можна замінити на «зроблено у тиші», або «зроблено з насолодою», чи «зроблено з присутністю у процесі». Бо якось так виходить, що любов, присутність, тиша, насолода, якість життя – це все синоніми.

Тому мені треба взяти своє життя і все там помінати місцями, так ніби проявити негатив фотографії – забути про (забити на) результат і вчитись насолоджуватися процесом, що б воно не було. А це, як виявилось, зовсім не просто. Вміння отримувати насолоду від життя передбачає роки наполегливих тренувань – це ніби знову і знову брати себе, як шкільного розбишаку, за вухо і повертатись у теперішній момент, відволікатись, пірнати у мисленнєвий потік і знову повертатись до кави, яку зараз п'єш. І так безконечну кількість разів, допоки, як у самураїв, не трапиться «дзен у кожній чашці чаю». Або дзен у кожній філіжанці кави. Або дзен під час прочитання цієї книги.

Книга Екхарта Толле «Сила моменту Тепер» у перекладі Ярини Винницької незабаром вийде у новоствореному видавництві «Terra Incognita».

Підготувала Ярина Винницька, «Збруч»

ХТ

ХТО КИМ ПЕРЕМОЖЕНИЙ, ТОЙ ТОМУ І РАБ

Патріарх Святослав розповів в ефірі «Живого ТБ» про те, у чому полягає корінь різного роду залежності та як потрібно ставитися до uzалежнених осіб.

- ▶ За моральним баченням Церкви, усякий гріх є залежністю. Проте не завжди залежність можна називати гріхом і засуджувати людину.
- ▶ За християнським баченням, існує три основні виміри особистості: духовне життя (духовна сфера), психіка (душевний стан), тіло (фізіологія). На думку Отців й Учителів Церкви, корінь залежності лежить у духовній сфері.
- ▶ Господь сотворив людину для вічного і справжнього щастя. Тому прагнення до Бога, який є справжнім і вічним щастям, закорінене в її істоті. Однак, внаслідок гріха, прагнення до вічного щастя перетворюється

на пошук швидкого і дешевого задоволення. Тоді всі сили людської душі починають бути розбиті, дезорієнтовані, і прагнення за Богом перетворюється на невпорядковані бажання, які, згідно із вченням Церкви, називаються пристрастями. Пристрасна істота, зранена людська душа, постійно шукає задоволення. Проте жодне із задоволень не може остаточно, навки і вповні задовольнити того, чого насправді шукає людське серце. Така невпорядкованість веде людину до різного роду залежності.

- ▶ Коли людина втрачає панування над собою,

С-на з сайту Катедрального храму св. Миколая в Чикаго

коли втрачає найвищий рівень своєї свободи, то

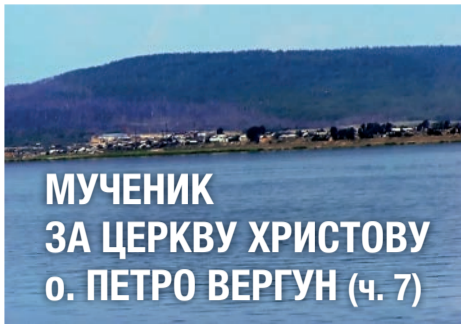
стає залежною від гріха. Тому каже апостол Павло: «Хто ким переможений, той тому і раб» (2 Пт. 2, 19).

- ▶ Те, що відбувається в духовній сфері людини, впливає на її психіку й тілесну сферу, вражаючи їх. Такій людині потрібно допомогти, простягнути руку допомоги і подивитися на неї очима, якими на неї дивиться Бог.
- ▶ Ми не повинні засуджувати залежну особу, а маємо шукати дорогу, як звільнити її і повернути їй панування над самою собою, повернути її до свободи.
- ▶ Коли людина залежна і сама не може відмовитися від об'єкту свого

бажання, вона потребує допомоги. Бо рівень її свідомості і волі є обмежений. Ми не можемо говорити, що людина в таких обставинах є пропашою і засудженою.

- ▶ Не слід засуджувати залежну людину, говорячи, що це грішник, який призначений до вічної погібелі. Бо гріх, як вчинок, це свідомий і добровільний вибір зла, добровільне порушення певної Божої Заповіді. Існують деякі стани, коли людина втрачає здатність свідомо і добровільно діяти, коли вона втрачає здатність «повноти людських актів», тоді така людина потребує визволення.

ДІ УГКЦ

**МУЧЕНИК
ЗА ЦЕРКВУ ХРИСТОВУ
о. ПЕТРО ВЕРГУН (ч. 7)**

► **Кореспондент:** Отче, розкажіть, будь ласка, з чого почалося перевезення мощей блаженного о. Петра Вергуна в Україну?

Отець Тарас: Про перенесення мощей блаженного о. Петра Вергуна неодноразово говорили, на це сподівалися мешканці м. Городка, де він народився. Але тривалий час за це ніхто не брався, все обмежувалося розмовами. Щоб почати процес, владика Юліян Г'бур звернувся до Глави УГКЦ Любомира Кардинала Гузара з проханням благословити цю справу.

Наступним етапом нашої праці було звернення до Преосвященного владика Кирила Климовича, ординарія Іркутської дієцезії св. Йосифа РКЦ, щоб він дозволив на цій території знайти мощі блаженного: тіло о. Петра Вергуна було поховано в селищі Ангарському Богучанського району Красноярського краю. Владика Климович з радістю відгукнувся на наше прохання і призначив для допомоги нам отця Антонія Бадуро, який є деканом Красноярського краю. Одночасно ми звернулися в Конгрегацію у справах святих, щоб вони дозволили нам провести перепоховання. З Конгрегації ми отримали дозвіл разом з інструкцією, яка детально регламентувала всі наші дії.

► **Кореспондент:** Які труднощі виникли, коли ви готували перевезення мощей?

Отець Тарас: Владика Юліян призначив мене відповідальним за перевезення. В першу чергу, я встановив зв'язок з о. Антонієм Бадурою, щоб з'ясувати, чи збереглася могила Блаженного і в якому вона стані. Коли вже були готові всі документи, ми зіткнулися з наступною проблемою: я взагалі не знав тієї місцевості, хіба що мав адміністративні дані, що це селище Богучанського району Красноярського краю. Ми не знали, де конкретно знаходиться могила о. Петра, тобто нам бракувало

БЛАЖЕННИЙ ОТЕЦЬ ПЕТРО ВЕРГУН ПОВЕРНУВСЯ ДОДОМУ

Спеціальна делегація УГКЦ перевезла мощі блаженного отця Петра Вергуна з Сибіру в Україну. Пропонуємо вашій увазі розмову про це з о. Тарасом Пошиваком, канцлером Стрийської єпархії УГКЦ.

живої інформації. Тоді я спробував відшукати тих людей, які ще могли пам'ятати о. Петра Вергуна. За порадою о. Ореста Фредіни, я звернувся до пані Наталії Немирівської, працівниці Сихівської районної адміністрації міста Львова, члена громадського фонду повернення українців на Батьківщину «Джерело». Її батько Іван Хандон теж був на засланні в селищі Ангарському. Виявилось, що о. Петро жив в їх будинку, і він за ним доглядав. Крім цього, Іван Хандон зробив історичні фотографії на похоронах блаженного. Ця зустріч була справжнім відкриттям, тому що дала нам ту інформацію, якої так бракувало. Тому логічно, що разом з нами поїхали і пані Наталія, яка народилася в Ангарському.

► **Кореспондент:** Розкажіть трохи про сам переїзд, про ваше перебування в Сибіру.

Отець Тарас: Перед самою поїздкою ми ще кілька разів зустрічалися, обговорювали плани, вирішували, як саме нам добиратися. Спочатку ми хотіли їхати автомобілем, але згодом побачили, що це нереально.

Така поїздка забрала б у нас багато сил і часу, тому, я вважаю, добре, що ми від цього варіанту відмовилися. Отже, 14 липня [2004 р.] ми вирушили до Києва, а звідти – літаком до Красноярська. У Красноярську нас зустрів помічник о. Антонія Бадуро, о. Євген Спірко. Ми оселилися в монастирі оо. Кларетинів. Завдяки їх гостинності у нас не було проблем з побутом в Росії.

Вже на наступний день ми вирішили їхати в селище Ангарське. Але нам сказали, що прямого з'єднання немає, а добиратися слід поїздом до ст. Карабула, а звідти – автомобілем до самих Богучан. Поїздом ми їхали півдоби, а в цей час о. Євген зателефонував в Богучани і там нас зустріла єдина в селі римсько-католичка. Ми оселилися в місцевому готелі, поїхали в Ангарське. До селища з Богучан – 22 кілометри. Спочатку потрібно було доїхати до річки Ангари, переправитися через неї, а потім ще 8 км їхати до Ангарського.

► **Кореспондент:** З чого почалася ваша праця на місці?

◀ Влітку 2004 р. мощі священномученика Петра Вергуна були перевезені до катедрального собору Успіння Пресвятої Богородиці м. Стрия на Львівщині. Частину мощей передали до греко-католицької церкви Мюнхена (Німеччина), а ще іншу урочисто перевезли на «малу Батьківщину» Блаженного – до Городка (на світліні).

Отець Тарас: Вже, коли ми були на березі Ангари, чекаючи на пором, почувли неприємну новину. Виявилось, що старий цвинтар знищили. Нас ця звістка шокувала. Але згодом з'ясувалося, що могила о. Петра збереглася, тому що його поховали на новому кладовищі одним з перших. Не гаючи часу, ми сіли в машину і поїхали на цвинтар. Пішли шукати могилу і, дійсно, незабаром знайшли її за тими описами, фотографіями, які залишив батько п. Наталі Немирівської. А він був дуже завбачливий, бо обгородив могилу суцільним парканом з вирізнаними стовпцями, за якими можна було впізнати могилу Блаженного. Там стояв досить важкий пам'ятник. Коли ми вже почали розкопки, було дуже важко зрушити його з місця.

Звичайно, могила була в поганому стані, тому що за нею майже ніхто не доглядав. Колись хтось посадив там квіти, але коли ми прийшли, то застали лише кущ шипшини. Він цілком розрісся по могилі, і це, на мою думку, теж допомогло її врятувати. Крім того, Іван Хандон зробив велику таблицю з написом «Тут спочиває с. п. прелат др. отець Вергун Петро 1890–1957 рік» (правда, від напису мало що залишилося). Отже, за всіма відомими нам ознаками, ми знайшли могилу Блаженного.

З оприлюдненої 2008 року роботи російської учениці Тетяни Фрізен про постать о. П. Вергуна. Тетяна народилася в цьому ж селищі Ангарське, де пройшли останні дні життя Блаженного

ХІ

ДО 50-ЛІТТЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Відкриваючи Перший Конгрес СКВУ в Нью-Йорку 1967 р., отець-прелат Василь Кушнір, пізніше обраний перший Президент СКВУ, сказав такі слова: «У розбудженій духовості і совісті вільного українця Світовий Конгрес Вільних Українців ставить програму: Україна мусить бути українською; найніжніші струни наших почувань мусять бути українськими; молода українська генерація мусить бути українською; Україні ми мусимо приготувати майбутність радіснішу і гіднішу, ніж усі її дотеперішні найсвітліші історичні дні... Скликання Першого Світового Конгресу Вільних Українців – це великий початок великої справи. Українці вільного світу остаточно вирівняли між собою всі гори і доли, які їх ділили, але ніколи до кінця не розділили. І тому сьогодні дякуємо Господеві з глибини нашої душі, що дозволив нам бути учасниками цього історичного Світового Конгресу Вільних Українців».

Фактично, непогано скопили суть СКВУ і радянські пропагандисти. Ось уривок про заснування СКВУ з брошури «А галасу було...», виданої в 1974 році відомим своїми пасквілями Товариством «Україна»: «Протягом багатьох років тривала дискусія між націоналістичними угрупованнями: скликати чи не скликати конгрес?»

► **Продовження на 8 стор.**

ДО 50-ЛІТТЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

Нарешті певні вирішальні кола..., які ждали посилення «холодної війни», натиснули на своїх пахолків в українському націоналістичному середовищі, і конгрес був призначений на 12–19 листопада 1967 року... Хоча на конгресі й обговорювалося про людське око питання «Як зберегти українську ідентичність», та головною його метою... було посилення антирадянської кампанії... На конгресі, крім лідерів націоналістичних угруповань, виступали з промовами представники американської реакції, на його адресу надходили телеграми від ярих реакціонерів з різних капіталістичних країн. Усі українські націоналісти в унісон горланили антирадянщину, але у певних питаннях, особливо внутрішньо-організаційних, доходило до гострих сутичок...».

Проте в передмові до цього зазначено: «Незважаючи на внутрішні чвари, притаманні націоналістичному емігрантському середовищу, організації націоналістів завжди єдині, коли виступають проти Радянського Союзу». Намір був єдиний – об'єднати і скріпити сили для визволення батьків-

щини. На рідних землях на СКВУ українські патріоти дивились як на свого представника.

У грудні 1979 року появилось «Звернення Українського Національно-Визвольного Руху в справі Української Самостійності», де сказано: «Звертаємось до Генерального секретаріату ООН та урядів суверенних держав учасників ООН із закликом включити українське питання в порядок денний нарад наступної сесії Генеральної Асамблеї ООН та вжити всіх заходів для прискорення звільнення України від російської окупації. Задля успішної реалізації поставлених у цьому документі проблем, за межами т.зв. СРСР Україна має велику діаспору з широкою мережею політичних організацій, що об'єднані у все-світню централу – Світовий Конгрес Вільних Українців. Задля успішної реалізації поставлених у цьому документі проблем, ми, представники Українського Національно-Визвольного Руху, що нижче підписалися, уповноважуємо президента СКВУ здійснювати увесь комплекс дипломатичної та іншої праці, що виявиться необхідною для виходу України з т.зв. СРСР і створення самостійної української держави». Підписали звернення 18 українських патріотів, між ними такі як Левко

Аскольд Лозинський, с-на з сайту «Українського Слова»

Лук'яненко, Микола Руденко, Олекса Тихий, Юрій Шухевич та інші.

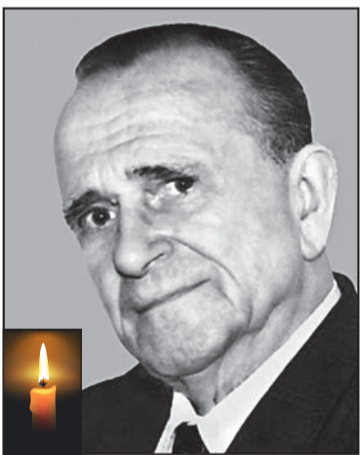
Прошло 50 років. СКВУ зробив багато для того, щоб Україна 24 серпня 1991 р. проголосила незалежність. З хвилиною упадку СРСР відкрилися нові горизонти співпраці не тільки з Україною, але з новою діаспорою. Сьогодні Світовий Конгрес Українців (СКВУ змінив назву на Конгресі в Торонто 1993 р.) – це об'єднання 20 мільйонів українців, які проживають поза Україною і почувують себе українцями, а не тільки громадянами чи просто мешканцями тих країн, де вони знаходяться.

Чи потрібне таке об'єднання й надалі? Адже ж, Україна незалежна. Остання чверть століття мабуть показала дуже виразно, що СКУ потрібний не менше, як у минулому. Бо «в єдності сила народу» – це не просто фраза. Ця єдність проявляється ідеологічно і практично. Націоналістична основа, тобто жертвенна праця на добро свого народу, це фундамент. СКУ існує і працює для того, щоб українці по цілому світу могли взаємно себе інформувати та допомагати. Це перше завдання. Друге завдання, це нести допомогу братам і сестрам на рідних землях та допомагати скріплювати

суверенітет та демократичні процеси в Україні.

Інколи, задля, здавалося, кращого виконання другого завдання ми забуваємо про перше. При такій настанові ми робимо дві помилки. По-перше: українці поза Україною так само заслуговують на нашу увагу як і ті, що в Україні. До речі, багато з них (наприклад українці у Росії) проживають у далеко важчих економічних, тим більше культурних відносинах, ніж ті, що проживають в Україні. Збереження культурної, мовної ідентичності навіть у розвинених демократичних країнах проживання вимагає неабияких зусиль. А по-друге: слабка діаспора не спроможна на велику допомогу Україні. Отже, майбутнє перед нами повстає з великими викликами. Міграційні потоки, а тим більше нові можливості комунікації вказують на динаміку майбутнього. Росія, як географічний сусід України та хронічний агресор, вказує на потребу динаміки політичних, економічних та культурних процесів в Україні та країнах нашого поселення. Життя людини, а також життя нації, це постійне змагання. До цього змагання СКУ мусить завжди готуватись. Спокійне існування не є у нашій перспективі. Многая літа, СКУ!

**Аскольд Лозинський,
президент СКУ (1998–2008)**

Володимир Косик народився 26 листопада 1924 році в селі Вацевичі, що на Дрогобиччині Львівської області. Під кінець II світової війни німці вивезли його до Східної Німеччини. Звідти у 1946 році він нелегально перейшов кордон до Західної Німеччини. З 1948 року жив у Франції.

УПОКОЇВСЯ ВОЛОДИМИР КОСИК

Отримав докторський диплом Українського вільного університету в Мюнхені, у Сорбонні, в Інституті історії сучасних міжнародних взаємин. За публікації французькою мовою про Україну уряд Франції нагородив Володимира Косика однією з чотирьох найбільших відзнак Франції – Орденом мистецтв, письменства і гуманітарних наук.

У 1986 році Косик видав свою найвідомішу працю «Україна і Німеччина у II світовій війні» (французькою мовою). У 1992 і 1993 її перевидали українською. Книга стала першою

в українській історіографії працею, яка на підставі багатьох німецьких джерел аналізувала політику нацистської Німеччини щодо України напередодні та під час II світової війни. Також уперше у фокусі науковця опинилися стосунки Третього Райху з українським визвольним рухом, а широта залучених документів різних інстанцій нацистського режиму дала змогу отримати максимально неупереджену картину цих взаємин. На довгі роки ця монографія стала базовою з цієї теми в українській історичній науці. І можна з певністю сказати,

що її досі ще ніхто не перевершив.

Як продовження монографії в кінці 1990-х – на початку 2000-х проф. Косик упорядкував чотиритомник документів «Україна в II світовій війні. Збірник німецьких архівних матеріалів». Це видання стало найбільшою збіркою документальних матеріалів з німецьких архівів, перекладених українською мовою.

Професор Володимир Косик виступив одним зі співзасновників Центру досліджень визвольного руху (2002) – незалежної наукової громадської ор-

ганізації, яка вже 15 років вивчає різноманітні аспекти українського визвольного руху в XX столітті, політику національної пам'яті та процеси подолання наслідків тоталітарного минулого в країнах колишнього СРСР, Центральної та Східної Європи.

Професор Володимир Косик читав лекції з історії України в європейських та українських університетах. Із 2000 року обіймав посаду професора Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Царство Йому небесне!
**Подано за «Історичною
Правдою»**